

Quisling.

«Aftenposten» 1945.

Med en utålmodighet som på en beundringsverdig måte har vært behersket, har det norske folk ventet på denne dagen, da Vidkun Quisling skal stilles til ansvar for sine gjerninger. Det tør nok sies at denne utålmodighet ikke har vært hevnbetont, skjønt det er nok av dem som kunne ha overmåte meget å hevne. Hos den alt overvelende del av folket er det iallfall langt mer en brennende trang til å få vasket vekk den plett som Quisling har satt på Norges ære, — en forsmedelse som vi håper for framtiden kan begrenses til at hans navn er blitt et substantiv som på alle språk betegner den sletteste av alle menneskelige egenskaper. Vi er et folk, hvis selvstendighet ikke er av så gammel dato — det blir jo gjerne sagt om oss at vi er et folk i slyngelalderen — og da må det kunne glemmes at vi har hatt blant oss mennesker som har kunnet skeie ut på Quislings manér.

Vi håper også at denne rettssaken vil gjøre det kjent for all verden at Quisling helt fra det øyeblikk han sto fram som offentlig mann har opptrådt på en måte som ikke er funnet en nordmann verdig og som det er blitt tatt ettertrykkelig avstand fra. Han lot sine skriverkarle utbasunere at han under sitt opphold i Russland fikk øynene opp for den bolsjevikiske fare, og at han allerede i 1918 sammen med sin venn Prytz hadde funnet ut hvordan verden skulle kunne reddes fra den. Ikke dessto mindre kunne han, da han kom tilbake til Norge, tilby først Kommunistpartiets og deretter Arbeiderpartiets ledere sin støtte for gjennomføringen av en væpnet revolusjon i Norge. Han hadde vært Nansens sekretær ved hjelpeaksjonen under hungersnøden i Russland, og da han kom hjem forsøkte han etter beste evne å stikke seg selv fram på Nansens bekostning for å skape seg

en plattform for politisk innsats. At en mann med en så hemningsløs ærgjerrighet og en så eventyrlig innstilling overhodet kunne få innpass i vårt politiske liv og til og med bli satt i spissen for vårt forsvarsvesens roper høyt om norsk blåøyethet!

Etter «pepperhistorien» var han ubehjelpelig kompromittert. Men han ga seg ikke. Han skulle spille en rolle i Norges historie. Det kom han da også til å gjøre — den ynkeligste rolle noen nordmann har spilt.

Man har kunnet høre Quisling omtalt som «bare» en politisk forbryter, det vil si at hans forbrytelser skulle være begått av «ideelle» grunner og dermed ikke være av utpreget vanærende art. Dertil er å bemerke at de forbrytelser han er tiltalt for er straffbare både etter vår borgerlige og vår militære straffelov. Han har for det første forsyndet seg mot et urinstinkt hos mennesket, det instinkt som selv en buskneger har og som sier at når fienden trenger inn i landet skal man ikke gå ham til hån. Og dessuten, mord og tyveri kan ikke komme inn under betegnelsen politiske forbrytelser. De er ganske enkelt gemene.

Ofte, når man forsøkte å argumentere med Quislings tilhengere, ble man møtt med en eller annen omskrivning av den jesuitiske tese at målet helliger midlet. Når målet var godt kunne man ikke la seg stanse av lovparagrafer. Men en morder kan ikke unnskyldes seg med at etter hans overbevisning er det riktig å drepe, en tyv ikke med at han mener å ha rett til å stjele. Vi er kommet så vidt langt i vår samfunnsdannelse at lovbestemmelser som et individ på hvilket som helst grunnlag finner hemmende for utviklingen, kan ikke få opphevet uten å ha folkets flertall med seg. Og minst av alt kan man tillate seg å søke individuelle ønskedrømmer realisert ved en inntrengende fiendes hjelp. Den som gjør det begår vold mot sitt folk i nødens stund.

Quisling skal være en begavet mann, har vi hørt, og hans glimrende krigsskoleeksamen er ofte nok blitt framhevet som et bevis på det, skjønt han som militær sviktet sin første plikt — lydighet. Men hans begavelse må iallfall være av høyst ensidig art. En alminnelig fornuftig mann kan ikke ha innlatt seg på alt det, han nu skal stå til ansvar for, uten å merke reaksjonen både i sin hjerne og sitt hjerte. Han må da også ha forstått hva han førte sine tilhengere opp i. Han, som andre eventyrlere, hadde mange spekulanter i sitt følge. De har spilt og tapt, og de fortjente ikke bedre. Men noe som også veier tungt mot Quisling er den skjebne han har påført dem som virkelig trodde på ham, enten på grunn av manglende dømmekraft eller i ungdommelig ubesindighet. Og særlig for mange unge, som kanskje syntes de hadde grunn til å være mistrøstige over et eller annet i norsk politikk og håpet at han kunne by dem noe nytt og bedre, ble «føreren» en forfører, som ganske kynisk foregjølet dem noe han selv umulig kunne tro på, hvis han har hatt sin forstands fulle bruk. Og det må være grusomt å være ung og se sine idealer knust og sitt liv forspilt.

Det er ikke god presseskikk å felle forhåndsdom over en tiltalt. Men det gjør vi heller ikke i dette tilfelle. Det norske folk, hele den siviliserte verden har dømt Quisling så grundig som noe menneske kan bli dømt. Tilbake står det for retten, som nu trer sammen, å måle ut hans skyld etter lovens strenge bestemmelser.

F. K.